

A politika beleszól: olimpia magyarok nélkül ^[1]

A Politikai Bizottság „Szükségesnek tartja, hogy nyilvánosan is fejezzük ki rosszallásunkat az amerikai szervezők részéről a szocialista országok irányában megnyilvánuló ellenséges és diszkriminatív magatartás miatt. Erre jó alkalom lehet a Magyar Olimpiai Bizottság esedékes ülése. Az ülést követően a MOB valamelyik vezetője az MTI révén a sajtónak adjon nyilatkozatot, amelyben jelezze, hogy sportolóink az olimpia szellemében készülnek a találkozóra, de érzékeltessék, hogy részvételük a rendezők magatartásától függ.”

Bevezetés

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság megalapításával (1894), majd az első újkori olimpia megrendezésével (Athén 1896) Pierre de Coubertin báró (1863-1937) olyan rendezvényt ültetett át a 20. századba, ami az ókori görögök esetében szakrális esemény volt. A sport, a fair play, a test, test elleni nemes küzdelem békét tudott teremteni akár egymással szembenálló városállamok között is. Coubertin báró eszménye szerint az egész világra kiterjedő olimpiai mozgalom is elhozhatja időről időre az egyetértést, a küzdelemben a játék örömét. A 20. század embere azonban nem tudott mindig élni a lehetőséggel. Az első és a második világháború idején elmaradtak az olimpiai játékok (Berlin 1916, Tokió 1940, Helsinki 1944). Büntetésül Németországot kizárták a világháborúkat követő olimpiákról (Antwerpen 1920, London 1948). A Szovjetunió első alkalommal csak 1948-ban vett részt a játékokon. Gyakran politikai, ideológiai célokra használták fel a rendezvényeket. 1936-ban a berlini olimpián a Harmadik Birodalom kívánta erejét demonstrálni. Szélsőséges csoportok néha véres támadásokra használták fel a nemes játékokat (Mexikó 1968, München 1972). A moszkvai olimpiát 1980-ban a Szovjetunió afganisztáni bevonulása miatt (1979. december 26.) a nyugati államok és sportolók bojkottálták. Csupán 81 ország sportolói vettek részt a csonka olimpián.

A sportélet legnagyobb ünnepére való felkészülés két olimpia közötti időszakban folyamatosan zajlik. A rendezés jogát elnyert ország, város építkezni, fejleszteni az infrastruktúrát, mindent elkövetni, hogy emlékezetes eseménnyel kerüljenek be a sport történelmébe. Közben az egyes országok sportolói edzenek, versengenek, hogy minél jobb formában legyenek, miután kvalifikálták magukat és kijutottak az olimpiára.

1984-ben mindenki a XXIII. nyári olimpiára készült, aminek 1932 után immár második alkalommal Los Angeles adott otthont (1984. július 28. és augusztus 12. között). Magyarországon is lezajlottak a válogatók, kialakult az olimpiai keret. Elkészült a tervezet is a közel 200 sportoló és mintegy 70 kíséző várható költségeiről. **[1. számú dokumentum - Jegyzőkönyvrészlet és előterjesztés a Los Angeles-i olimpiával kapcsolatos előkészületekről az MSZMP PB 1984. április 10-ei ülésén]**

A moszkvai olimpia bojkottja után lényegében pechesek voltak az amerikai szervezők, hogy éppen akkor következett Los Angeles. Az előzményektől függetlenül a 20. század második felében megjelent a szocialista és kapitalista országokat képviselő sportolók közötti rosszindulatú rivalizálás, az amatőrizmus és profizmus vetélkedése, egyre nagyobb problémát jelentett a dopingszerek használata. Mindez kihatott a játékokra is. Los Angelesben még csak az előkészítés zajlott, de a szovjet párt- és sportvezetők részéről már egyre többször hangzott el elítélő, negatív nyilatkozat. Kifogásolták a rendezés egyértelmű üzleti céljait. A szervezők és a szponzorok valóban magas haszonra tettek szert, közel 250 millió dollár nyereséggel zártak a játékok után. A szovjetek leginkább azzal érveltek, hogy veszélyben látják sportolók biztonságát az ellenséges hangulatban. Felszólították a többi szocialista országot, hogy ne vegyenek részt a Los Angeles-i olimpián. Magyarországot az utolsók között csatlakozott a bojkotthoz. **[2. számú dokumentum - Jegyzőkönyvrészlet és jelentés a Los Angeles-i olimpián a magyar versenyzők távolmaradásával kapcsolatban az MSZMP PB 1984. május 14-ei ülésén]** Végül 13 szocialista ország sportolói nem indultak a versenyeken. A szám eltérőül a 141 résztvevő ország 6071 sportolója mellett. Igaz, az éremtáblázat biztosan másként alakul, ha a szovjet, keletnémet, bolgár, magyar, csehszlovák, lengyel, kubai stb. birkózók, súlyemelő, törözők, a kajak-kenu és az öttusa csapatok is indulhattak volna. Románia és Jugoszlávia ellentmondott a szovjet bojkott-felhívásnak, sportolók nagy népszerűségnek örvendtek, és természetesen semmiféle bántódás sem érte őket. Ellenkezőleg. A románok összesen 53 érmet gyűjtöttek, amivel a házigazdák után a nemzetek nemhivatalos rangsorában másodikak lettek.

A rendezvénytől távolmaradt országokban a közvélemény, és a sportolók is csalódásként élték meg a politikai döntést. Nem kárpótolták őket az úgynevezett "Barátság versenyek" sem. A televízió és az egyéb médiumok a Los Angeles-i versenyekről csak rövidebb összefoglalókat adtak, viszont több híradás is beszámolt a "Barátság versenyek" alakulásáról. Furcsa érzés volt látni a szomorú bajnokokat, akik teljes joggal gondolhattak arra, hogy ugyanazért a teljesítményért Los Angelesből is éremmel térhetnek haza. A magyar versenyzőket később az olimpiának megfelelő jutalomban részesítették. A győztesek egy Zsiguli gépkocsi árát kapták. A Magyar Olimpiai Bizottság elérte, hogy a "Barátság versenyek" érmei életjáradékot kapjanak, mint az olimpiák doppingjai.

A csonka XXII. és XXIII. nyári játékok a sportért rajongó szurkolók, az évekig készülő versenyzők számára életre szóló negatív élményt jelentettek. A "felelős" politikuskok durcás gyermek módjára szavaztak a távolmaradás mellett, megaláztatva országaik sportolói, sportszerető állampolgárait. 1984-ben érezte is az MSZMP Politikai Bizottsága, hogy a népszerűtlen döntés miatt nem lesz elég a hallgatás, ha minimálisan is, de engedélyezni kell az olimpiai közvetítéseket, értékeléseket, híreket (a délnyugati régiókban a jugoszláv és az osztrák televízió adásai amúgy is szabadon foghatóak voltak). Emellett kiemelten fontosnak tartotta a PB, hogy foglalkozzanak a közhangulattal is. **[3. számú dokumentum - Jegyzőkönyvrészlet és tájékoztató a Los Angeles-i olimpián a magyar versenyzők távolmaradásával kapcsolatban teendőkről az MSZMP PB 1984. június 5-ei ülésén]**

Még akár a Politikai Bizottság elképzeléseibe is beillett volna az a kezdeményezés, amit néhány Los Angelesben járt magyar sportújságíró vetett fel. Egy könyvben összefoglalni a XXIII. nyári játékok eseményeit és tapasztalatait. Ötletükhez megnyerték támogatónak, lektornak a későbbi pénzügyminisztert, akkor még az MSZMP Budapesti Bizottságának titkárát, dr. Békesi Lászlót. A könyv szervezőinek céljai között a tájékoztatás mellett, az előre kalkulált nyereség is komoly szerepet játszott. Elkövettek azonban egy nagy hibát, nem tartották be az akkori szocialista könyvkiadás játékszabályait. Az úgy vizsgálásának eredményeként végül be kellett zúzni a 100 000 példányt, és pártfegyelmit indítottak a kötet megjelenésében közreműködők ellen. **[4-5. számú dokumentum - Jegyzőkönyvrészlet és tájékoztató a Los Angeles-i olimpiával foglalkozó könyvről az MSZMP PB 1984. december 11-ei és 1985. február 26-ai ülésén]** A szerencsétlen csonka Los Angeles-i olimpia különös végjátéka volt ez a "vállalkozás", egyben valódi görbe tükre a nyolcvanas évek magyar társadalmi és politikai viszonyainak.

Húsz évvel a Los Angeles-i olimpia után ismét nagy ünnepélyre készül a sportszerető világ. Sokakat foglalkoztat a kérdés, hogy a 21. század első olimpiáján, feszült politikai légkörben, terrorizmustól fenyegetetten fel tud-e nőni a modern ember a klasszikus görög versenyzőkhöz, vagy akár Coubertin báró eszményéhez? Remélhetőleg a 2004. évi athéni olimpia úgy vonul be majd a sporttörténelembe, mint ahol emlékezetes sikerek, eredmények, nagyszerű teljesítmények születtek, és nem válik a hírhedt olimpiák egyikévé.

Források

Jegyzőkönyvrészlet és előterjesztés a Los Angeles-i olimpiával kapcsolatos előkészületekről az MSZMP PB 1984. április 10-ei ülésén

SZIGORÚAN BIZALMAS!
Készült: 3 példányban

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

a Politikai Bizottság 1984. április 10-én megtartott üléséről

JELEN VANNAK: Benke Valéria, Havasi Ferenc, Kádár János, Korom Mihály, Lázár György, Losonczi Pál, Maróthy László, Méhes Lajos, Németh Károly, Óvári Miklós, Sarlós István, továbbá Berecz János, Gyenes András, Fejtő György, Katona István és Szűrös Mátyas elvtársak. Az ülésen nem vesznek részt /szolgálati okból külföldön vannak/: Aczél György és Gáspár Sándor elvtársak

N A P I R E N D:

[...]

3./ Különfélék.

[...]

10./ Tájékoztató az 1984. évi Los Angeles-i olimpiai játékokkal összefüggő előkészületeinkről
A KB Közigazgatási és Adminisztratív Osztályának tájékoztatója

A Politikai Bizottság tudomásul veszi az 1984. évi Los Angeles-i olimpiai játékok előkészületeiről adott tájékoztatást.

Szükségesnek tartja, hogy nyilvánosan is fejezzük ki rosszállásunkat az amerikai szervezők részéről a szocialista országok irányában megnyilvánuló ellenséges és diszkriminatív magatartás miatt. Erre jó alkalom lehet a Magyar Olimpiai Bizottság esedékes ülése. Az ülést követően a MOB valamelyik vezetője az MTI révén a sajtónak adjon nyilatkozatot, amelyben jelezze, hogy sportolóink az olimpia szellemében készülnek a találkozóra, de érzékeltessék, hogy részvételük a rendezők magatartásától függ.

A támadások célpontjába került szocialista országokkal való szolidaritásunkat a szükség szerint minden lehetséges fórumon juttassuk kifejezésre.

[...]

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZIGAZGATÁSI ÉS ADMINISZTRATÍV
OSZTÁLYA
SZIGORÚJAN BIZALMAS!
KAD/345/1984. Sz.
Készült: 2 gépelt és 21 soksz.
Példányban
Látta: *Korom Mihály IV. 3.*

T Á J É K O Z T A T Ó a Politikai Bizottságnak

az 1984. évi Los Angeles-i olimpiai játékokra való
előkészületeinkről

A Politikai Bizottság 1980. december 9-én tárgyalta a moszkvai olimpiáról készített jelentést, és meghatározta az 1984. évi olimpiával kapcsolatos fő tennivalókat. A Magyar Olimpiai Bizottság, valamint az Országos Testnevelési és Sporthivatal ennek megfelelően szervezi, irányítja az olimpiai előkészületeket. Célkitűzés, hogy a magyar sportolók példás küzdőszellemű csapatot alkotva, a nemzetek nem hivatalos pontversenyében az első tíz között végezzenek.

I.

A feszült nemzetközi légkör kihat az 1984. évi Los Angeles-i nyári olimpiai játékok előkészületeire. Egyes, különösen a szocialista országokból érkező olimpiai küldöttségeknek a részvétel során is számolniuk kell az USA szélsőséges köreiben politikai provokációival. Bonyolítja a helyzetet, hogy az olimpiai mozgalomban, a nemzetközi sportfórumokon az amatőrizmus-profizmus, a sport és az üzlet összefonódása, a dopping elleni harc, valamint a nemzetközi sportélet irányítása, demokratizálása kérdéseiről vita folyik. Az olimpiai játékok szervezését magántársaságra bízták, amely azt nyereséges vállalkozásként rendezi meg. Ezért a részvételi költségek a korábbiaknál jóval magasabbak. Nehézséget okoz az is, hogy az olimpiai szervező bizottság és az USA kormányzata között nincs meg a szükséges összhang. A nagyszámú, különböző nemzetiségű bevándorolt várható magatartása kiszámíthatatlan. Az egyes országok küldöttségeit a versenyszínhelyek közötti nagy távolságok miatt több olimpiai faluban szállásolják el. A tervezett biztonsági intézkedések elsősorban az olimpiai faluk területére és a versenyek színhelyére vonatkoznak.

Ezekről a kérdésekről, valamint a felkészülésről folyamatos a konzultáció az illetékes hazai szervekkel és a szocialista országok sportszervezeteinek vezetőivel. Az 1984. június 2-i végleges nevezési határidő előtt a szocialista országok sportvezetői Moszkvában egyeztető megbeszélést tartanak.

II.

A sportági szakszövetségek, a kijelölt sportegyesületek 1981-ben kidolgozták az olimpiai felkészülési programokat. Ezek többségét a sportolók, a szakemberek teljesítették. Az elmúlt évek világ- és Európa bajnokságain a versenyzők az olimpiai sportágak zömében megfelelő eredményeket értek el.

A Magyar Olimpiai Bizottság határozata értelmében az olimpiai küldöttségbe az I-VIII. helyezés elérésére esélyes sportolók, valamint kiemelkedően tehetséges fiatalok kerülhetnek. A magyar olimpiai csapat várható versenyzői létszáma 170-200 fő lesz. Ennek összetétele a következő:

- teljes létszámmal a birkózás, a kajak-kenu, az öttusa, a sportlövészet, a torna, a vívás, a női és a férfi kézilabda, valamint a vízilabda csapat;
- a súlycsoportok többségében indulnak a cselgáncsozók, az ökölvívók és a súlyemelők;
- csak néhány versenyszámban vesznek részt az atléták, az evezősök, az íjászok, az úszók és a vitorlázók;
- a részvételi jogosultság megszerzéséért még versenyben vannak a női kosárlabdázók és a labdarúgók

Ehhez mintegy 55-65 vezető, edző, technikai szakember, orvos, gyúró csatlakozik. A nemzetközi sportszervezetek és a szervező bizottság költségére 34 magyar szakember utazik az olimpiára. A sajtó, a rádió és a televízió munkatársainak kiküldésére megtörténtek az intézkedések.

A szakmai előkészületek mellett az olimpiai kerettagok politikai felkészítése is folyik. Az edzőtáborokban rendszeresen tartanak előadásokat, konzultációkat, kulturális műsorokat és angol nyelvórákat.

A Magyar Olimpiai Bizottság és az Országos Testnevelési és Sporthivatal folyamatosan biztosítja az olimpiai felkészülés tárgyi-anyagi feltételeit. Az ezekhez szükséges pénzeszközöket, valamint a részvételi költségeit, a mintegy 22-30 millió forintot, ennek részeként a 220-350 ezer dollárt / az 1 főre számított 100-120 ezer forintot, ezen belül az 1000-1200 dollárt/ állami támogatás nélkül a Magyar Olimpiai Bizottság fedezi. Az eredményesen szerepelt sportolók, a szakvezetők erkölcsi-anyagi elismeréséhez szükséges összegek is rendelkezésre állnak.

II.

Az olimpiai felkészüléssel a részvétellel összefüggő további főbb feladatok, jelentősebb események a következők:

1. Az olimpiáig hátralévő időszakban a fő figyelem a szakmai programok maradéktalan végrehajtására, a politikai, erkölcsi felkészítő munkára, az olimpiai csapat egységének és küzdőszellemének erősítésére irányul.
2. Sor kerül:
 - május második felében az olimpiakonok ünnepélyes fogadalomtételére;
 - június végén az olimpiai csapat összevont csapatgyűlésére;
 - megfelelő időpontban az utazó sportolók ünnepélyes búcsúztatására, illetve fogadására;
 - augusztus második felében az eredményesen szerepelt sportolók és szakvezetőik parlamentári kintünetésére.
3. Az olimpiai felkészülésről és a részvételről május közepén a Minisztertanács tájékoztatást kap.
4. A sajtó, a rádió és a televízió folyamatosan foglalkozik a magyar sportolók felkészülésével. Az a törekvés, hogy a lakosság reális tájékoztatást kapjon az olimpiai sportágak nemzetközi és hazai helyzetéről, az erőviszonyokról, az olimpiai játékok megrendezésének körülményeiről.

Az olimpiai mozgalom támogatásával, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság védnökségével 1984-85-ben az USA-ban világbajnokságokat rendeznek a mozgáskorlátozott, vak és hallássérült sportolók számára. Ezekben az eseményekben magyar versenyzők is részt vesznek.

MOL M KS 288. f. 5/907. ó. e. Magyar Országos Levéltár. Az MSZMP Politikai Bizottsága 1984. április 10-ei ülése. (Eredeti, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv és a tárgyhoz kapcsolódó előterjesztés).

Jegyzőkönyvrészlet és jelentés a Los Angeles-i olimpián a magyar versenyzők távolmaradásával kapcsolatban az MSZMP PB 1984. május 14-ei ülésén

SZIGORÚAN BIZALMAS!
Készült: 3 példányban

J E G Y Z Ő K Ö N Y V
a Politikai Bizottság 1984. május 14-én megtartott
üléséről

JELLEN VANNAK: Aczél György, Benke Valéria, Gáspár Sándor, Korom Mihály, Lázár György, Losonczi Pál, Méhes Lajos, Németh Károly, Óvári Miklós, Sarlós István, továbbá Berecz János, Fejtő György, Gyenes András és Szűrös Mátyás elvtársak.
Az ülésen nem vesznek részt /szolgálati okból külföldön vannak/: Havasi Ferenc és Maróthy László elvtársak; szabadságon van Kádár János elvtárs. Nem vesz részt továbbá Katona István elvtárs.

N A P I R E N D:

- 1./ Jelentés a XXIII. nyári olimpiai játékokkal összefüggő kérdésekről
Előadó: Varga Péter elvtárs
Meghívott: Buda István elvtárs
- 2./ Különfélék

1./ Jelentés a XXIII. nyári olimpiai játékokkal összefüggő kérdésekről
Előadó: Varga Péter elvtárs
Hozzászólók: Lázár György, Gáspár Sándor, Buda István, Szűrös Mátyás, Sarlós István, Gyenes András, Aczél György, Korom Mihály és Németh Károly elvtársak

A Politikai Bizottság tudomásul veszi a szocialista országok testvérpártjai KB osztályvezetőinek és az állami sporthivatalok vezetőinek 1984. május 11-én Moszkvában megtartott tanácskozásáról készült jelentést. A küldöttség munkáját jóváhagyja.
Ajánlja a Magyar Olimpiai Bizottságnak, foglaljon úgy állást, és nyilatkozatban tegye közzé, hogy a kialakult körülményeket figyelembe véve, a magyar sportolók nem vesznek részt a XXIII. nyári olimpiai játékokon. Az olimpiai bizottság kommunista tagjai és néhány kiemelkedő pártönkívüli személyisége az ülés előtt kapjon tájékoztatást a Politikai Bizottság állásfoglalásáról.
A MOB nyilatkozatának tervezetét Korom Mihály, Óvári Miklós és Szűrös Mátyás elvtársak hagyják jóvá.

Támogatja, hogy élsportolóink - a Los Angeles-i olimpiai játékoktól eltérő időpontban - induljanak a szocialista országokban megrendezésre kerülő versenyeken. Lehetőségeinkkel összhangban vállaljuk néhány verseny megszervezését.

Helyesli, hogy a nyári olimpiai játékok idején összehívásra kerülő sportági kongresszusokon képviselőink vegyenek részt, meghívott bíráink, szakembereink működjenek közre az olimpiai sportversenyek lebonyolításában.

Egyetért azzal, hogy a Los Angeles-i olimpiára - a korábbi tervekhez képest - csökkentett létszámú magyar sajtócsoporthoz utazzék. A tömegkommunikációs eszközök mértéktartóan számoljanak be az eseményekről.

Az Agitációs és Propaganda Osztály gondoskodik a korábbi sajtótervek módosításáról. A terveket Korom Mihály és Óvári Miklós elvtársak hagyják jóvá.

Felkéri a Magyar Olimpiai Bizottságot, valamint az Országos Testnevelési és Sporthivatalat, hogy gondoskodik a Politikai Bizottság állásfoglalásából adódó feladatok végrehajtásáról.

A Központi Bizottság osztályvezetői, a budapesti, a megyei és a megyei jogú pártbizottságok első titkárai, a Minisztertanács tagjai, a KISZ KB első titkára, a SZOT főtitkára, a Hazafias Népfőrt főtitkára és a központi sajtó vezetői a Politikai Bizottság határozatáról május 15-én kapjanak tájékoztatást.

A Politikai Bizottság határozatáról a Szovjetunió magyarországi nagykövete útján tájékoztatni kell az SZKP Központi Bizottságát.

A Külügyminisztérium adjon megfelelő választ az USA nagykövetségének a május 10-én átadott "szóbeli üzenetre".

A Központi Bizottság illetékes osztályai gondoskodjanak a határozat végrehajtásáról.

A határozatot kapják:

- a Központi Bizottság titkárai,
- a Központi Bizottság osztályvezetői,
- Lázár György, Borbándi János, Várkonyi Péter és Buda István elvtársak.

[...]

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KB
KÖZIGAZGATÁSI ÉS ADMINISZTRATÍV
OSZTÁLYA

SZIGORÚAN BIZALMAS!
KAO/345/3/1984. sz.
Készült: 2 gépellát és 23 soksz. példányban

J e l e n t é s
a Politikai Bizottságnak
a XXIII. nyári olimpiai játékokkal összefüggő kérdésekről

Az SZKP Központi Bizottsága kezdeményezésére május 11-én a bolgár, a magyar, a vietnami, az NDK-beli, a koreai, a kubai, a laoszi, a mongol, a lengyel, a román, a szovjet és a csehszlovák testvérpártok illetékes osztályvezetői és az állami sporthivatalok vezetői Moszkvában konzultációt folytattak a XXIII. nyári olimpiai játékokon való részvétellel kapcsolatos kérdésekről.

A találkozó az SZKP Központi Bizottsága az érdekeltektől május 8-án eljuttatott üzenetében kezdeményezte, amelyben tájékoztatást adott arról a döntéséről is, hogy a szovjet sportolók nem vesznek részt a Los Angeles-i sportversenyeken. Ebben megindokolta elhatározását. Támogatást és hasonló döntésben megnyilvánuló szolidaritást kért.

1. A találkozó során elhangzott szovjet referátum kitért az olimpiáról való távolmaradás már ismertett okaira. Ezt kiegészítette azzal, hogy a döntést sürgette a NOB elnökének, J. A. Samaranchnak az amerikai elnökkel bejelentett találkozója, ugyanis a kialakult helyzetben mindenképpen szükségesnek tartották, hogy

állásfoglalásukkal megelőzzék azt. Hangsúlyozták, hogy a Szovjetunió a legutolsó pillanatig komolyan és aktívan készült a részvételre. A különböző zaklatások, rágalmozások, provokációk, a dopping ellenőrzések manipulálásának előre vetődő jelei arra mutattak, hogy Los Angelesben nem lehet tisztességes versenyekkel számolni.

A felszólalók többsége pártja központi bizottsága nevében megértését és támogatását hangsúlyozta. A német hozzászólás kiemelte, hogy az NDK a jövőben is kiáll az olimpiai eszme mellett, és támogatja a Nemzetközi Olimpiai Bizottságot. A bolgárok jelezték, hogy Szófia megpályázza az 1992. évi téli olimpiai játékok megrendezését. A román felszólalás utalt arra, hogy a korábbi találkozón azt a megállapodást fogadtuk el, miszerint a végleges döntés előtt újra tanácskozunk. Közölték azt is, nincs politikai döntés az olimpián való részvételükről. Bejelentették, hogy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnökének moszkvai tárgyalásait követően készek újabb konzultáción részt venni. A koreaiak közös olimpiai stratégiát sürgettek. A Szovjetunió támogatásáért cserében már most az 1988-ban esedékes szülői rendezvények bojkottálását kérték.

2. A pártjainkhoz eljuttatott üzenetben szereplő, az olimpiai programnak megfelelő sportversenyek rendezésének gondolatát szovjet részről újból kifejtették. Elmondták, hogy azokat a sportolók lelkiismeretes olimpiai felkészülésének megfelelő kamatoztatása és honorálása végett tartják szükségesnek. Elképzeléseik szerint a megmozdulásokat ebben az évben, megfelelő időben, országainkban arányosan elosztva, egységesített lebonyolítási rendszerben és díjazással - vagyis azonos kivételű érmek és oklevelek kiosztása mellett - kellene megszervezni. Ki lehetne egészíteni a győztesek hazai megjutalmazásával is.

A szovjet elképzeléseket az NDK küldöttsége teljes egészében felkarolta. Kiegészítette azzal, hogy ezeken a versenyeken minél több kiemelkedő eredményt kell elérni. E sportrendezvényeket össze lehetne kapcsolni ifjúsági találkozókkal is. Bolgár részről javasolták, más nemzetek számára is nyitott országos bajnokságok szervezését. Szorgalmazták minél több világversenyt megrendezését, lehetőleg előrehozott időponttal. A lengyelek azt hangsúlyozták, hogy garantálni kellene a legkiemelkedőbb sportolók indítását, és javasolták a sportolók csereüldetésének megszervezését is. A román felszólalás arra figyelmeztetett, hogy a Los Angeles-i játékokkal egyidejű, párhuzamos rendezvények az olimpiai mozgalom teljes széthullásához vezetnének.

3. Több küldöttség is szükségesnek tartotta, hogy a nyári olimpiai játékok idején sorra kerülő sportági kongresszusokra képviselőiket, a versenyek lebonyolításához felkért bírákat és szakembereket a szocialista országok küldjék el Los Angelesbe. Valamennyien kifejezték: a távolmaradás súlyos következményekkel járna a nemzetközi sportéletben, befolyásunk nagy mértékben csökkenne. Szovjet részről a felvetések nyomán bejelentették, hogy képviselőik és meghívott szakembereik elutaznak az olimpiára.
4. A küldöttségek egyetértettek, hogy az olimpiáról való távolmaradást felhasználó szocialistaellenes propagandát ellensúlyozni szükséges. A kész szovjet sajtó és propagandatervet a résztvevőknek átadták. Bejelentették, hogy az olimpia eseményeiről szóló objektív tájékoztatás garantálása érdekében a Szovjetunió kislétszámú tudósító csoportot küld Los Angelesbe.

A sporthivatalok vezetői Moszkvában külön megbeszélést is tartottak. Megállapodtak, hogy május közepén Szófiában kidolgozzák a szocialista országok sportrendezvényeinek programját és menetrendjét. Ennek véglegesítése céljából az állami sportirányítás vezetői május végén Prágában találkoznak, ahova meghívják J. A. Samaranchot, a NOB elnökét. Szovjet részről vállalták, hogy a két találkozó közötti időszakban a tervekről tájékoztatják a Nemzetközi Olimpiai Bizottságot és a nemzetközi sportszövetségeket.

Küldöttségünk a Politikai Bizottságtól kapott megbízatás szerint járt el. Kifejtettük, hogy a kialakult helyzetben nagy felelősséggel és körültekintéssel mérlegeljük az olimpián való részvételünk kérdését. Állá ;spontunk kialakításánál elsősorban a szocialista közösség érdekei vezérlelnek bennünket. Ugyanakkor mérlegeljük azt is, hogy az olimpia ügye az emberek millióit foglalkoztatja, részét képezi a népek közötti együttműködésnek és megértésnek. Eljárási rendünknek megfelelően a magyar részvétel kérdését mindezek szellemében, az illetékes politikai és sport testületek elé terjesztjük, majd ezt követően döntésünket nyilvánosságra hozzuk. Álláspontunkat és javaslatainkat méltányolták.

Közös megállapodás alapján a tanácskozásról sajtóközleményt nem jelentettünk meg.

Határozati javaslat

1. A Politikai Bizottság a moszkvai tanácskozásról szóló jelentést tudomásul veszi.
2. Ajánlja a Magyar Olimpiai Bizottságnak, hogy a kialakult körülményeket figyelembevéve, a magyar sportolók ne vegyenek részt a XXIII. nyári olimpiai játékokon.
3. Javasolja, hogy a Magyar Olimpiai Bizottság üljön össze, és állásfoglalását nyilatkozatban tegye közzé.
A Magyar Olimpiai Bizottság kommunista tagjai az ülés előtt kapjanak tájékoztatást a Politikai Bizottság állásfoglalásáról.
4. Támogatja, hogy élsportolóink - a Los Angeles-i olimpiai játékoktól eltérő időpontban - induljanak a szocialista országokban megrendezésre kerülő versenyeken, illetve lehetőségeinkkel összhangban vállaljuk néhány nemzetközi verseny megszervezését.
5. Helyesli, hogy a nyári olimpiai játékok idején összehívásra kerülő sportági kongresszusokon képviselőink vegyenek részt, meghívott bíránk, szakembereink működjenek közre az olimpiai sportversenyek lebonyolításában.
6. Egyetért azzal, hogy a Los Angeles-i olimpiára - a korábbi tervekhez képest - csökkentett létszámú magyar sajtócsoport utazzon. A tömegkommunikációs eszközök mértéktartóan számoljanak be az eseményekről.
A szocialista országokban megrendezésre kerülő sportversenyekről a sajtó részletesen, a rádió és a televízió helyszíni közvetítésekkel is tudósítson.
Az Agitációs és Propaganda Osztály gondoskodjon a korábbi sajtótervek módosításáról és végrehajtásáról. A terveket Korom Mihály és Óvári Miklós elvtárs hagyja jóvá.
7. Felkéri a Magyar Olimpiai Bizottságot, valamint az Országos Testnevelési és Sporthivatalt, hogy gondoskodjon a Politikai Bizottság állásfoglalásából adódó feladatok végrehajtásáról.
8. A budapesti, a megyei és a megyei jogú pártbizottságok első titkárai, valamint a KISZ KB első titkára, a SzOT főtitkára és a Hazafias Népfront főtitkára a Politikai Bizottság állásfoglalásáról május 15-én kapjon tájékoztatást.
9. A Politikai Bizottság állásfoglalásáról tájékoztatni kell a Szovjetunió magyarországi nagykövetét.
10. Központi Bizottság illetékes osztályai gondoskodjanak a határozat végrehajtásáról.

Budapest, 1984. május 14.

Varga Péter
(Varga Péter)
[osztályvezető]

A Magyar Olimpiai Bizottság nyilatkozata / Tervezet /

A Magyar Olimpiai Bizottság áprilisban felkérte a Nemzetközi Olimpiai Bizottságot és a Los Angeles-i Olimpia Szervező Bizottságát: kövessenek el mindent, hogy a világ sportolói a XXIII. nyári olimpián egyenlő feltételek mellett és teljes biztonságban versenyezzenek. Kifejezte reményét, hogy az olimpiát veszélyeztető problémák megoldódnak.

Az eltelt időszakban a szocialista országok olimpiai bizottságai újabb kezdeményezéseket tettek annak érdekében, hogy az olimpián maradéktalanul érvényesüljön a népek közötti béke és barátság eszméje. Szűnjon meg a szocialista országok elleni uszító propaganda hadjárat. Ténylegesen garantálják minden küldöttség számára a zavartalan versenyzést, részvételt.

A Magyar Olimpiai Bizottság május 16-án ülést tartott. Áttekintette és mérlegelte a XXIII. nyári olimpiai játékok körül kialakult helyzetet. Gondosan megvizsgálta az olimpiai alapokmányban foglalt elvek érvényesülésének körülményeit. Sajnálatosnak tartja, hogy az Amerikai Egyesült Államokban tevékenykedő bizonyos szélsőséges politikai körök a versenyek előkészületeit továbbra is a Szovjetunió és a szocialista országok elleni propaganda céljaira használják fel. Megállapította, változatlanul nincs megfelelően szavatolva a sportolók biztonsága és a versenyek zavartalan megtartása. A szocialista országok jószándékú felhívásai nem találtak kellő megértésre.

A Magyar Olimpiai Bizottság megértéssel fogadta a Szovjetunió és más szocialista országok olimpiai bizottságainak aggodalmát, és szolidaritást vállalt döntéseikkel. A maga részéről is úgy ítélte meg, hogy a kialakult helyzet nem teszi lehetővé a magyar sportolók részvételét a XXIII. nyári olimpiai játékokon.

A Magyar Olimpiai Bizottság a sportolók és a sportszerető közvélemény óhaját is kifejezve sajnálja, hogy a távolmaradás elhatározására kényszerült. Ismétellen nyilvánítja az olimpiai eszmével való egyetértését, s a jövőben is mindent megtesz az olimpiai mozgalom nemes céljainak valóra váltásáért.

L. Szűrös Mátyás V. 15.
L: Korom Mihály V. 15.
L. Óvári Miklós V. 15.

A POLITIKAI BIZOTTSÁG 1984. MÁJUS 14-i HATÁROZATA
AXXIII. NYÁRI OLIMPIAI JÁTÉKOKKAL ÖSSZEFÜGGŐ KÉRDÉSEKRŐL

1. A Politikai Bizottság tudomásul veszi a szocialista országok testvérpártjai KB osztályvezetőinek és az állami sporthivatalok vezetőinek 1984. május 11-én Moszkvában megtartott tanácskozásáról készült jelentést.
A küldöttség munkáját jóváhagyja.
2. Ajánlja a Magyar Olimpiai Bizottságnak, foglaljon úgy állást és nyilatkozzon, hogy a kialakult körülményeket figyelembe véve, a magyar sportolók nem vesznek részt a XXIII. nyári olimpiai játékokon.
Az olimpiai bizottság kommunista tagjai és néhány kiemelkedő pártönkívüli személyisége az ülés előtt kapjon tájékoztatást a Politikai Bizottság állásfoglalásáról.
A Magyar Olimpiai Bizottság nyilatkozatának tervezetét Korom Mihály, Óvári Miklós és Szűrös Mátyás elvtársak hagyják jóvá.
3. Támogatja, hogy élsportolaink - a Los Angeles-i olimpiai játékoktól eltérő időpontban - induljanak a szocialista országokban megrendezésre kerülő versenyeken. Lehetőségeinkkel összhangban vállaljuk néhány verseny megszervezését.
4. Helyesli, hogy a nyári olimpiai játékok idején összehívásra kerülő sportági kongresszusokon képviselőink vegyenek részt, meghívott bíránk, szakembereink működjenek közre az olimpiai sportversenyek lebonyolításában. Egyetért azzal, hogy a Los Angeles-i olimpiára - a korábbi tervekhez képest - csökkentett létszámú magyar sajtócsoporthoz utazzék. A tömegkommunikációs eszközök mértéktartóan számoljanak be az eseményekről.

A KB Agitációs és Propaganda Osztálya gondoskodik a korábbi sajtótervek módosításáról. A terveket Korom Mihály és Óvári Miklós elvtársak hagyják jóvá.
5. Felkéri a Magyar Olimpiai Bizottságot, valamint az Országos Testnevelési és Sporthivatalt, hogy gondoskodik a Politikai Bizottság állásfoglalásából adódó feladatok végrehajtásáról.
6. A Központi Bizottság osztályvezetői, a Budapesti Pártbizottság, a megyei és a megyei jogú pártbizottságok első titkárai, a Minisztertanács tagjai, a KISZ KB első titkára, a SZOT főtitkára, a Hazafias Népfront főtitkára és a központi sajtó vezetői a Politikai Bizottság határozatáról május 15-én kapjanak tájékoztatást.
7. A Politikai Bizottság határozatáról a Szovjetunió magyarországi nagykövete útján tájékoztatni kell az SZKP Központi Bizottságát.
8. A Külügyminisztérium adjon megfelelő választ az USA nagykövetségének a május 10-én átadott "szóbeli üzenet"-re.
9. A Központi Bizottság illetékes osztályai gondoskodjanak a határozat végrehajtásáról.

ZÁRADÉK:

A határozatot kapják:

- a Központi Bizottság titkárai,
- a Központi Bizottság osztályvezetői,
- Lázár György, Borbándi János, Várkonyi Péter és Buda István elvtársak.

MOL M KS 288. f. 5/910. 6. e. Magyar Országos Levéltár. Az MSZMP Politikai Bizottsága 1984. május 14-ei ülése. (Eredeti, aláírással hitelesített jegyzőkönyv és a tärghöz kapcsolódó előterjesztés, határozat, tervezet)

Jegyzőkönyvrészlet és tájékoztató a Los Angeles-i olimpián a magyar versenyzők távolmaradásával kapcsolatos teendőkről az MSZMP PB 1984. április 10-ei ülésén

SZIGORÚAN BIZALMAS!
Készült: 3 példában

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

a Politikai Bizottság 1984. június 5-én megtartott üléséről

J E L E N Aczél György, Benke Valéria, Gáspár Sándor, Havasi Ferenc, Kádár János, Korom Mihály, Lázár György, Losonczy Pál, Maróthy László, Méhes
V A N N A K: Lajos, Németh Károly, Óvári Miklós, Sarlós István, továbbá Berecz János, Fejtő György, Gyenes András, Katona István és Szűrös Mátyás elvtársak

N A P I R E N D:

Különfélék: []

6./ Tájékoztató a Los Angeles-i olimpiával összefüggő kérdésekről; javaslat a további teendőkre

A KB Közigazgatási és Adminisztratív Osztályának, valamint Agitációs és Propaganda Osztályának előterjesztése

A Politikai Bizottság tudomásul veszi a Los Angeles-i olimpiával összefüggő kérdésekről adott tájékoztatást.

Szükségesnek tartja, hogy június 1. - augusztus 20. között működjön operatív munkacsoport a KB Agitációs és Propaganda Osztálya, a KB Közigazgatási és Adminisztratív Osztálya, a KB Párt- és Tömegszervezetek Osztálya, a KB Külügyi Osztálya, valamint a KISZ Központi Bizottsága és az OTSH képviselőinek részvételével. A munkacsoport folyamatosan értékelje az olimpiával kapcsolatos eseményeket, közhangulatot, segítse a politikai munka összehangolását. Szükség szerint tegyen javaslatokat a Központi Bizottság illetékes titkárainak.

Úgy határoz, hogy

- a sajtó, a rádió, a televízió július 28-ig, az olimpia kezdetéig a szokásosnál bővebben számoljon be a hazai és a szocialista országokban zajló sportrendezvényekről. Az olimpiai előkészületekről ne tudósítsanak, tényszerű közlésekre szorítkozzanak, adjanak nagyobb teret a döntésünket alátámasztó külföldi megnyilatkozásoknak;

- az olimpiai versenyek eredményeiről a lapok, a rádió, a televízió mértéktartóan tudósítsanak, helyszíni közvetítést ne adjanak, színes anyagokat ne közöljenek;

- a televízió és a rádió naponta 50-60 perces összefoglalót adjon a versenyekről;

a televízió hétfői adásnapot ne szervezzen;

- a központi és a megyei lapok az MTI hírei alapján számoljanak be az eredményekről, értékelésre ne vállalkozzanak, háttérinformációt ne közöljenek;

- a Népsport a napilapoknál nagyobb terjedelemben, gyakoribb megjelenés nélkül, munkatársainak tudósításait közölje.

A Titkári Tájékoztató következő számában válaszolni kell az információk jelentésben leggyakrabban felmerült konkrét kérdésekre.

A sportegyesületekben működő párt- és KISZ szervezetek kísérik figyelemmel a sportolók hangulatát, és folyamatosan válaszoljanak a körükben felvetődő kérdésekre, reagáljanak a véleményekre.

[...]

Tájékoztató
a Politikai Bizottságnak
a Los Angeles-i olimpiával összefüggő kérdésekről, javaslat a
további teendőkre

1. A Politikai Bizottság 1984. május 14-i határozatát végrehattuk.

A Politikai Bizottság állásfoglalásáról május 15-én tájékoztatást kaptak a KB osztályvezetői, a megyei és a megyei jogú pártbizottságok első titkárai, a Minisztertanács tagjai, a központi sajtó vezetői, valamint a Szovjetunió magyarországi nagykövete.

Május 16-án rendben, korrekt légkörben zajlott le a Magyar Olimpiai Bizottság ülése. Az ülés előkészítését jól szolgálta a bizottság kommunista tagjainak és néhány kiemelkedő párton kívüli személyiségének összehívása. A MOB döntését követően megtörtént a sportági szakszövetségek vezetőinek és a legkiválóbb sportolóknak a tájékoztatása is. A külügyi államtitkár válaszolt az USA nagykövetének "szóbeli üzenetére".

Módosították a sajtóterveket, 45 főről 16-ra csökkentették a Los Angeles-i olimpiára utazó magyar sajtócsoporthoz létszámát. Tisztségviselőink, meghívott bírónk és szakembereink készülnek az olimpia helyszínén megrendezésre kerülő kongresszusokra, az olimpiai sportversenyek lebonyolításában való közreműködésre.

2. Május 24-én Prágában tanácskoztak a szocialista országok sport- és testnevelési szervezeteinek küldöttségei.

Az értekezleten találkoztak J. A. Samaranch-csal, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnökével és más nemzetközi sportszervezetek vezetőivel. A küldöttségek vezetői - a román delegáció kivételével - egyöntetűen kifejtették, hogy a szocialista országok olimpiai bizottságai megalapozottan döntöttek a távolmaradás mellett, és nem tartják lehetségesnek annak felülvizsgálatát. Tiltakoztak a moszkvai és a Los Angeles-i helyzet azonosítása ellen, hangsúlyozták a két olimpiai szervezés közötti lényeges különbségeket. Bejelentették, hogy a sportági kongresszusokon részt vesznek, továbbá - költségeik fedezése esetén - biztosítják az olimpiai versenyek lebonyolításában közreműködésre felkért versenybírók, technikai segítők kiutazását. Figyelmeztettek, hogy hibás lépés volt az 1988-as olimpia színhelyének /Szóul/ kiválasztása, mert ez továbbra is veszélyezteti az olimpiai mozgalom egységét. Megerősítették: a szocialista országok továbbra is aktív szerepet kívánnak betölteni a nemzetközi sportéletben, a jövőben is támogatják az olimpiai eszme megvalósulását, az olimpiai mozgalmat. A román delegáció vezetője bejelentette, hogy sportolók indulnak a Los Angeles-i olimpián.

A tanácskozáson megegyezés történt a szocialista országokban megrendezésre kerülő versenyek ügyében. A versenyeket az olimpiától eltérő időpontban bonyolítják le. Magyarország négy sportágban /vívás, kötöttfogású birkózás, műugrás, vitorlázás két osztálya / rendez versenyeket. E versenyeken - a sportágak bővülése következtében is - várhatóan az olimpiára tervezettnél jóval nagyobb létszámmal / kb. 350 sportoló / veszünk részt.

3. A lakosság, a sportolók hangulatáról; az ellenséges propaganda jellemzőiről:

A Magyar Olimpiai Bizottság állásfoglalásáról erősen megoszlanak a vélemények. A politikailag felkészültebb emberek nagy része megérti, hogy hazánk a többi szocialista országhoz hasonlóan, távol marad az olimpiától. Lemondásunk bejelentése általában nem okozott meglepetést, de nem kevesen bíztak valamilyen kompromisszumos, alternatívát jelentő megoldásban. Sokan - főleg az értelmiségiek és a fiatalok közül - csalódottan vették tudomásul a döntést, vitatják az indoklását. A véleményt nyilvánítók az Egyesült Államok szélsőséges körreit hibáztatják a kialakult helyzetért, helyenként a Nemzetközi Olimpiai Bizottság felelősségét is felvetik.

Távolmaradásunkkal kapcsolatban sokan sajnálják a sportolók kárba vesztett munkáját, s hogy nem örülhetnek a magyar sportsikereknek. Az emberek féltik az olimpiai mozgalom jövőjét, attól tartanak, hogy nemzetközi kapcsolataink beszűkülnek. A Központi Bizottsághoz és személyesen Kádár János elvtárhoz több levél érkezett, amelyben a döntéssel összefüggésben kétségbe vonták szuverenitásunkat; volt, aki azt kérte, hogy [ne]csatlakozzunk a szovjet állásponthez.

Az olimpiai csapat körében megrázkódtatást okozott a MOB állásfoglalása. A sportolók beletörődéssel, fegyelmetten vették tudomásul a döntést. Edzésmunkájuk azonban megtorpant. A velük folytatott beszélgetések, valamint a felkészülési programok gyors módosítása eredményeként fokozatosan kapcsolódnak vissza a sportmunkába. A versenyzők sajnálják, hogy nem vehetnek részt az olimpián, s számolnak a hátrányos erkölcsi, anyagi következményekkel. Következetes, sokirányú meggyőző munka szükséges még ahhoz, hogy sportolóink ráhangolódjanak a szocialista országokban megrendezendő versenyekre.

Az ellenséges propaganda felerősödött és hatása közhangulatban érzékelhető. A fejleményeket a Szovjetunió szavahihetőségének lejáratására, a szocialista országok szuverenitásának kétségbevonására és a magyar közvélemény nacionalista befolyásolására igyekeznek felhasználni. A MOB május 16-i nyilatkozatát "enyhébb fogalmazásúnak" minősítették. Az ellenséges propaganda a magyar lépés kapcsán a szovjetellenes hangulatkeltést tekinti főbb céljának, ezért a döntés felelőssége alól "felmentik" a magyar vezetést. Hangoztatja: a magyar döntés "hatalmas politikai nyomás" eredménye; "el tudták volna képzelni, hogy az ország nemcsak a gazdaságban, hanem a sportban is a saját útját járja".

4. Javaslat a további teendőkre:

a/ Június 1. - augusztus 20. között működjön operatív munkacsoport a KB Agitációs és Propaganda Osztálya, a KB Közigazgatási és Adminisztratív Osztálya, a KB Párt- és Tömegszervezetek Osztálya, a KB Külügyi Osztálya, valamint a KISZ KB és az OTSH képviselőinek részvételével. A munkacsoport folyamatosan értékelje az olimpiával kapcsolatos eseményeket, közhangulatot, segítse a politikai munka összehangolását. Szükség szerint tegyen javaslatokat a Központi Bizottság illetékes titkárainak.

b/ A tájékoztatás elvei és gyakorlata:

- július 28-ig, az olimpia kezdetéig a sajtó, a rádió, a televízió a szokásosnál bővebben számoljon be a hazai és a szocialista országokban zajló sportrendezvényekről. Az olimpiai előkészületekről ne tudósítsanak, tényszerű közlésekre szorítkozzanak, adjanak nagyobb teret a döntésünket alátámasztó külföldi megnyilatkozásoknak;

- az olimpiai versenyek eredményeiről a lapok, a rádió, a televízió, mértéktartóan tudósítsanak, helyszíni közvetítést ne adjanak, színes anyagokat ne közöljenek;

- a televízió naponta három alkalommal, fő műsoridőben 30 perces, kora délután és késő este 15-15 perces összefoglalót adjon a versenyekről; - a rádió naponta három alkalommal tudósítson a versenyekről; a délelőtti és a délutáni adásidő 8-10, az esti 25-30 perc legyen;

- a központi és a megyei lapok az MTI hírei alapján számoljanak be az eredményekről, értékelésre ne vállalkozzanak, háttérinformációt ne közöljenek;

- a Népsport a napilapoknál nagyobb terjedelemben, gyakoribb megjelenés nélkül, munkatársainak tudósításait közölje.

c/ A Titkári Tájékoztató következő számában válaszolni kell az információs jelentésekben leggyakrabban felmerült konkrét kérdésekre.

d/ A sportegyesületekben működő párt- és KISZ szervezetek kísérik figyelemmel a sportolók hangulatát, és folyamatosan válaszoljanak a körükben felmerülő kérdésekre, reagáljanak a véleményekre.

Budapest, 1984. május 31.

Ritter Tibor
(Ritter Tibor)

Varga Péter
(Varga Péter)

SZIGORÚAN BIZALMAS!

Készült: 3 példányban

J E G Y Z Ó K Ö N Y V

a Politikai Bizottság 1984. december 11-én megtartott üléséről

JELLEN Aczél György, Benke Valéria, Gáspár Sándor, Havasi Ferenc, Kádár János, Korom Mihály, Lázár György, Losonczi Pál, Maróthy László, Méhes Lajos, Németh Károly, Óvári Miklós, Sarlós István, továbbá Berecz János, Grósz Károly, Gyenes András, Hámori Csaba, Katona István és Szűrös Máttyás elvtársak

N A P I R E N D:

[...]

6./ Különlélek

[...]

14./ Tájékoztató az 1984-es nyári olimpiáról szóló könyv ügyéről
A KB Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának javaslata

A Politikai Bizottság tudomásul veszi az 1984-es nyári olimpiáról szóló könyv ügyéről készült tájékoztatót.

A további lépésekre vonatkozó javaslatot leveszi napirendről.

Megbízta Tétényi Pál elvtársat, hogy új előterjesztésben nevezze meg a felelősöket és tegyen javaslatot a felelősségre vonás módjára is.

A Pénzügyminisztérium revizori bizottsága folytassa le a gazdasági munkaközösséggel összefüggő kérdések vizsgálatát és a szükséges gazdasági szankciókra tegyen javaslatot.

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KÖZIGAZGATÁSI ÉS ADMINISZTRATÍV
OSZTÁLYA
AGITÁCIÓS ÉS PROPAGANDA
OSZTÁLYA

Szigorúan bizalmas!
Készült: 2 példányban
Tu / 1293
Látta: [olvashatatlan aláírás] XII/5.

T á j é k o z t a t ó

a Politikai Bizottság részére

az 1984-es nyári olimpiáról szóló könyv ügyéről

A Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztály a Művelődési Minisztérium kiadói főigazgatója, Tarnóc Márton elvtárs jelzése alapján 1984. november 16-án szerzett tudomást az "Amerika Los Angelesben, olimpia Amerikában" című kiadványról. A kiadvány nyomdai munkálatai a tájékoztatás szerint befejező stádiumban voltak - anélkül, hogy megjelentetését az érvényes jogszabályok szerint a Kiadói Főigazgatóság előzetesen engedélyezte volna.

November 19-én a Kiadói Főigazgatóság eljuttatta Osztályunkra a tervezett kiadvány egy bekötött, kész példányát. A nyomda igazgatójának ugyanazon a napon beérkezett igazoló jelentéséből kitévő, hogy a nyomdai munkálatok valóban a szükséges engedély nélkül, szabálytalanul folytak. A kiadvány átnézése alapján meggyőződünk arról is, hogy a könyvpiacra kerülése - a kezdeményezők szándékától függetlenül - politikai hiba lenne, propagálná a sportolóink "kényszerű távolmaradása" mellett megrendezett olimpiát, s alkalmas lenne az olimpiáról való távolmaradásunk motívumainak és ennek kapcsán külpolitikánk hitelének megkérdőjelezésére is. Ennek alapján november 20-án a Művelődési Minisztérium - a nyomda felett felügyeletet gyakorló Ipari Minisztériummal egyetértésben - leállította a kiadvány befejező kötetes munkálatait és elrendelte a bekötetlen ívek, valamint a címlap bezúzását. Ezzel egyidejűleg a már bekötött, 100 db kész példányt zárolta.

Az ügy háttere a következő: a Los Angeles-i nyári olimpia után, ott járt magyar újságírók kezdeményezték a könyv megjelentetését. A kezdeményezők és a kezdeményezést felkarolók ennek indokát a következőkben látták:

- a magyar szemtanúk hiteles élményei alapján bizonyítani: Amerika saját céljaira sajátította ki az 1984 évi olimpiát;
- megelőzni az év végén bekövetkező, Los Angeles-i olimpiával foglalkozó és azt egyoldalúan felértékelő külföldi eseménysorozat. / Ennek elemei:
 - 1/ Rendkívüli NOB kongresszus december 1-én és 2-án az olimpiáról távol maradó szocialista országok szankcionálása és az olimpiai részvétel garantálása érdekében.
 - 2/ A román, jugoszláv és az osztrák televízió, valamint sajtó év végi olimpiai sportadásai és értékelései.
 - 3/ A Los Angeles-i olimpiát egyoldalúan dicsőítő és a szocialista országok bojkottját hangsúlyozó NSZK és osztrák - vagy más nemzetiségű - olimpiai albumok hazai elterjedése."

/Idézet Békesi László elvtársnak Aczél György elvtárshoz küldött 1984. november 22-i feljegyzéséből./

A könyv kiadására a Művelődési Minisztérium tanácsadó szervét, a Magyar Diáksport Tanácsot /vezetője Gyenge József, a Művelődési Minisztérium főosztályvezetője/, a kiadás technikai előkészítésére és finanszírozására a MA-PRODUKT Kereskedelmi és Iparcikk termelő GM-et kérték fel. A kéziratot Gyárfás Tamás, a Népsport, és Gyulai István, a Magyar Televízió újságírói szerkesztették, a kiadvány felelős szerkesztője Varga József, a Népsport főszerkesztője volt. A kötet lektora és az előszó szerzője dr. Békesi László, az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára, a Magyar Atlétikai Szövetség elnöke volt. A megjelentetést 100 000 példányba tervezték. A könyv - amelyet 146,- Ft-ért árusítottak volna - a előzetes beclés szerint jelentős hasznot, mintegy 4,5 millió nyereséget hozott volna a MA-PRODUKT-nak.

A Művelődési Minisztérium Kiadói Főigazgatósága - amelynek a nem hivatásos könyvkiadók által megjelentetni tervezett művek esetében is közvetlen engedélyezési joga, illetve felelőssége van - már az előkészületek során jelezte fenntartásait a könyv témájának politikai természete miatt. Miután október 10-én Békesi elvtárs pozitív lektori véleménye alapján a MA-PRODUKT hivatalosan is kérte a kiadás engedélyezését, a Kiadói Főigazgatóság az OTSH-hoz irányította a könyv szerzőit vélemény beszerzésére.

A kecskeméti Petőfi Nyomda igazgatójának igazoló jelentése szerint az engedély nélküli nyomtatásra, a kiadvány gyors elkészítésére a nyomda azért vállalkozott, mert a Bács-Kiskun megyei Pártbizottság titkára - a budapesti Pártbizottságra hivatkozva, sürgősnek minősítette az ügyet és a kiadvány szervezői kilitásba helyezték az engedély gyors beszerzését.

Az ügy során több szabálytalanságot és jogsértést követtek el a szervezők. A kötet szerzőinek, szerkesztőinek, lektorának, stb. például nem a könyvekre érvényes díjtételek alapján állapították meg a honoráriumot.

A jelentős anyagi kár és a szabálysértések mellett politikai felelősség terheli a közreműködő személyeket és intézményeket. Felelősség terheli a kötet kiadójaként feltüntetett Magyar Diáksport Tanács vezetőjét, aki a MA-PRODUKT-ot bízta meg egy ilyen súlyú és politikai jelentőségű könyv előállításával; a kötet szerkesztőit és főszerkesztőjét, akik politikailag súlyosan kifogásolható szöveget és képanyagot adtak le a nyomdának. Ugyancsak felelősség terheli a kötet lektorát, dr. Békesi László elvtársat, aki egy másfél oldalas, a kiadvány politikai problémáit nem érzékelte, a könyvről csak dicsőítő megállapításokat tartalmazó lektori véleményt adott, s aki - a kapott feljegyzések szerint - személyes közbenjárásával, illetve a Bács-Kiskun megyei PB közvetítésével sietette a kiadvány előállítását, illetve az engedély megszerzését. Felelősség terheli az OTSH illetékeit is, akik szakmai véleményükben ugyan számos észrevételüknek adtak hangot, de a kötet egészének megjelenését politikai szempontból nem tették kérdéssé.

Az ügy szabálytalanságokon és a jogsértéseken túl joghézagokra is rávilágít. Mindenekelőtt a magánvállalkozásoknak és a nem hivatásos kiadók könyvkiadási tevékenységének megélénkülése vált ki aggodalmat. Az így készülő kiadványok mindeddig általában nem közvetlenül politikai, hanem elsősorban

művelődéspolitikai szempontból okoztak gondot, a kezdeményezők /magánvállalkozások de állami vállalatok is/ a remélt anyagi haszon miatt vállalkoztak kiadásukra /szírvonalatlan képregények, stb./.

Ahhoz, hogy az ügy kapcsán felmerülő szélesebb összefüggéseket is sejtető problémák, szabálytalanságok kiszűrésére, számuk csökkentésére, az általánosabb elvi jelentőségű kérdésekre, a jelenlegi jogi szabályozás esetleges módosítására vagy kiegészítésére is kiterjedő megalapozott javaslatokat lehessen tenni, mélyebb elemzés, alaposabb vizsgálat szükséges. Csak sokoldalúbb vizsgálat alapján lehet megállapítani a személyi felelősség pontos mértékét is.

JAVASLAT Politikai Bizottság állásfoglalására

A Politikai Bizottság tudomásul veszi a Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztály jelentését az "Amerika Los Angeles" című kiadványról. Egyetért a kiadvány minősítése alapján eddig megtett intézkedésekkel, s megállapítja, hogy a kiadvány szerzőit, szerkesztőit, engedély nélküli előállítóit súlyos felelősség terheli.

Megbízta a KB Tudományos, Közoktatási és Kulturális, Agitációs és Propaganda, valamint Közigazgatási és Adminisztratív Osztályát, hogy az ügy elvi, politikai tanulságai, a hasonló természetű szabálysértések és visszaélések elkerülése, a kulturális területen - ezen belül a könyvkiadás területén - is működni szándékozó gazdasági munkaközösségek tevékenységének egyértelműbb szabályozása, valamint a személyi felelősség megállapítása érdekében folytasson le pártvizsgálatot és tegyen javaslatot a szükséges intézkedésekre. Ezzel egyidejűleg a KNEB vizsgálja meg a könyv előkészítésével és megjelentetésével kapcsolatos gazdasági, pénzügyi és jogi kérdéseket és tegyen javaslatot a további teendőkre.

/A Tájékoztató és a Javaslat szövegét Békesi elvtárs megismerte és korrektnek minősítette./
Budapest, 1984. december 4.

Tétényi Pál
/ Tétényi Pál /
[osztályvezető]

MOL M KS 288. f. 5/928. ó. e. Magyar Országos Levéltár. Az MSZMP Politikai Bizottsága 1984. december 11-ei ülése. (Eredeti, aláírásokkal hitelesített jegyzőkönyv és a tárgyhoz kapcsolódó tájékoztató és javaslat)

Jegyzőkönyvrészlet és tájékoztató a Los Angeles-i olimpiával foglalkozó könyvről az MSZMP PB 1985. február 26-ai ülésén

SZIGORÚAN BIZALMAS!
Készült: 3 példányban

Láttam: Kádár II. 27.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V a Politikai Bizottság 1985. február 26-án megtartott üléséről

J E L E N
V A N N A K: Aczél György, Benke Valéria, Gáspár Sándor, Havasi Ferenc, Kádár János, Korom Mihály, Lázár György, Losonczi Pál, Maróthy László, Méhes Lajos, Németh Károly, Óvári Miklós, Sarlós István, továbbá Grósz Károly, Gyepes András, Hámori Csaba, Katona István és Szűrös Mátyás elvtársak.
ülésen nem vesz részt Berecz János elvtárs.

N A P I R E N D:

[...]

Különfélék:

[...]

2./ Jelentés az 1984-es nyári olimpiáról szóló könyv ügyében folytatott vizsgálatokról
A KB Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának jelentése

A Politikai Bizottság tudomásul veszi az 1984-es nyári olimpiáról szóló könyv ügyében folytatott vizsgálatról készült jelentést.

Tudomásul veszi, hogy a feltárt tények alapján a könyv elkészítésével kapcsolatosan felelősség terheli:

- dr. Békesi László,
- Varga József,
- Gyárfás Tamás,
- Gyulai István,
- Gyenge József,
- A. I.,
- Szakolczai Pál elvtársakat, valamint
- a MA-PRODUKT Gazdasági Munkaközösséget.

Megbízta Tétényi Pál elvtársat, hogy a pártbüntetés mértékére tegyen javaslatot a Titkárságnak.

Tudomásul veszi, hogy a szükséges felelősségre vonásra állami vonalon is sor kerül.

[...]

MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA
TUDOMÁNYOS; KÖZOKTATÁSI
ÉS KULTURÁLIS OSZTÁLY

Szigorúan bizalmas!
Készült: 2 példányban
Láttam: [olvashatatlan aláírás] II. 19.
Tu/1293/9

J E L E N T É S a Politikai Bizottság részére

az 1984-es nyári olimpiáról szóló könyv ügyében folytatott vizsgálatról

A Politikai Bizottság 1984. december 11-i ülésén az 1984-es nyári olimpiáról szóló könyv ügyében hozott határozatában azzal bízta meg Osztályunkat, hogy új előterjesztésben nevezzük meg a könyv elkészítésével kapcsolatosan a felelősöket, és tegyünk javaslatot a felelősségre vonás módjára.

A kapott megbízás alapján 1985. január 8-án felkértem egy Bizottságot az ügy kivizsgálására. A Bizottság a következő elvtársakból állt:

elnök: Németh Jenő elvtárs, a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatala, elnökhelyettes, Paál Rózsa elvtársnő, a Művelődési Minisztérium Kiadói Főigazgatósága, főigazgató-helyettes
dr. Radnai György elvtárs, az MSZMP KB Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztálya, politikai munkatárs

Munkájuk során megvizsgálták a könyvvel kapcsolatos írásos dokumentumokat; tanulmányozták a könyv tartalmát és összehasonlították azt a szerzők elképzeléseivel; meghallgatták a könyv elkészítésében érintettek véleményét. Mindezek alapján a Bizottság a mellékelt /I. sz. melléklet/ Jelentésben foglalta össze a megjelentetés körülményeire vonatkozó tapasztalatait; a tényekből adódó következtetéseit; a felelősökre, a felelősségre vonás módjára vonatkozó javaslatát. Jelentésük I. fejezetét a vizsgálatban érintett elvtársak megismerték, Szokolczai és A. elvtársak egyetértettek, a többi elvtársnak az anyaggal kapcsolatos véleményét csatoljuk /2.sz. melléklet/. A Bizottság úgy látta, hogy az írásban rögzített vélemények alapjaiban nem teszik kérdésessé a jelentés megállapításait. A Bizottság véleménye szerint az írásos észrevételek több olyan pontot tartalmaznak, amelyek a korábbi megbeszéléseken nem, illetve egészen más megfogalmazásokban hangzottak el, és helyenként újabb ellentmondások is mutatkoznak. A Bizottság úgy látta, hogy nem rendelkezik megfelelő felhatalmazással és eszközökkel a tények további tisztázására. Ezért nem látták célszerűnek és indokoltnak a vizsgálatot a különböző ellentmondó vélemények szembesítésével, szélesebb körű informálódással kibővíteni.

A Bizottság jelentésével egyetértek.

A feltárt tények alapján a könyv elkészítésével kapcsolatosan felelősség terheli: dr. Békesi László elvtársat, Varga József elvtársat, Gyárfás Tamás elvtársat, Gyulai István elvtársat, Gyenge József elvtársat, A. I. elvtársat, Szokolczai Pál elvtársat, valamint a MA-PRODUKT Gazdasági Munkaközösséget. Javasolom, hogy a Politikai Bizottság - a mellékelt jelentésben megfogalmazott indokok miatt - kezdeményezze dr. Békesi László elvtárral szemben a pártfegyelmi vizsgálatot, Varga József elvtárral szemben a pártfegyelmi vizsgálatot, valamint dr. Békesi László elvtárral szemben a pártfegyelmi vizsgálatot, Varga József elvtárral szemben a pártfegyelmi vizsgálatot, valamint Népsportnál betöltött főszerkesztői funkcióra való alkalmasságának a vizsgálatát; Gyárfás Tamás elvtárral szemben a pártfegyelmi vizsgálatot; valamint a Népsportnál betöltött rovatvezetői funkcióra való alkalmasságának, másod- és mellékfoglalkoztatása indokoltságának vizsgálatát; Gyulai István elvtárral szemben a pártfegyelmi vizsgálatot; Gyenge József elvtárral szemben a pártfegyelmi vizsgálatot; A. I. elvtárral szemben a pártfegyelmi vizsgálatot, valamint javasolja a felügyelő hatóságnak a gazdasági, szükség esetén a bűnvádi felelősségre vonást.

Javasolom, hogy az ügy összes körülményeire tekintettel a Politikai Bizottság a Központi Ellenőrző Bizottságot kérje fel a fegyelmi vizsgálatnak - az érintett pártszervekkel egyeztetett - lefolytatására.

Javasolom továbbá, hogy Szokolczai Pál elvtársat a Bács-Kiskun megyei Pártbizottság első titkára figyelmeztesse az ügy tanulságaira. A MA-PRODUKT Gazdasági Munkaközösséggel kapcsolatosan a Pénzügyminisztérium javaslatával egyetértésben javasolom, hogy a Munkaközösség ellen az illetékes tanács és a Belkereskedelmi Minisztérium indítson eljárást.

Budapest, 1985. február 18.

Tétényi Pál
/ Tétényi Pál /

1. sz. melléklet

J E L E N T É S

az MSZMP KB Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályának az
"Amerika Los Angelesben..." c. kiadvány elkészítése körülményeinek vizsgálatáról

A Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának 1984. december 11-i, az 1984-es nyári olimpiáról szóló könyv ügyéről hozott határozata alapján az MSZMP KB Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztálya megbízásából bizottságunk megvizsgálta az "Amerika Los Angelesben..." c. kiadvánnyal kapcsolatos tényeket. A könyv káros bel- és külpolitikai hatására, a mintegy 5 millió forintos anyagi kárra, valamint az engedély nélküli nyomtatásra tekintettel elsősorban a felelősök és a felelősség mértékének megállapítására törekedtünk.

A bizottság munkája során meghallgatta a könyv elkészítésében érintetteket: a kiadót, a Magyar Diáksport Tanács vezetőjét, Gyenge Józsefet; a könyv lektorát, dr. Békesi Lászlót; a felelős szerkesztőt, Varga Józsefet; a szerkesztőket, Gyárfás Tamást és Gyulai István; a kiadás előkészítőjét, a MA-PRODUKT GM vezetőjét, M. P.-t, a kecskeméti Petőfi Nyomda igazgatóját, A. I.-t, az OTSH elnökét, Buda István; az OTSH főosztályvezetőjét, Elbert Györgyöt; a Bács megyei Pártbizottság titkárát, Szokolczai Pált; az Ifjúsági Lapkiadó igazgatóját, Petrus Györgyöt.

A bizottság tagjai áttekintették a könyvvel kapcsolatos különböző dokumentumokat, tanulmányozták a könyv tartalmát és összehasonlították a szerzők által elmondott előzetes elképzelésekkel, valamint a szinopszissal.

A beszélgetések tárgyszerű légkörben zajlottak, a tények feltárására, az érintettek által megfogalmazott ellentmondások tisztázására szorítkoztak. Békesi elvtárral folytatott beszélgetésen részt vett Grósz Károly elvtárs, Szokolczai elvtárral történt beszélgetésen pedig Romány Pál elvtárs. Vizsgálatunk tapasztalatait és javaslatunkat az alábbiakban összegezzük:

I.

1./ A megjelentetés körülményei

A XXIII. Nyári Olimpiai Játékokkal összefüggő politikai és állami határozatok szellemének megfelelően, a távolmaradásunkkal kapcsolatos döntés következtében, a sporttal foglalkozó állami kiadók - korábbi elgondolásaikkal ellentétben, anyagi veszteségeik ellenére - nem tervezték olimpiai kiadványt megjelentetni. Erről a kiadói álláspontokról az Olimpián részt vett újságírók - Varga József az Ifjúsági Lapkiadó igazgatójától, Gyárfás Tamás Varga Józseftől szerzett információ alapján - tudtak. Ugyancsak ismerték az olimpiával kapcsolatos, a tényyszerűsége törekvő tájékoztatási követelményeket is. Ennek ellenére már az olimpián Varga József és Gyárfás Tamás ötleteként felmerült az olimpiával kapcsolatos kiadvány megjelentetésének gondolata. Los Angelesből hazatérve augusztus második felében hozzákezdtek a könyv konkrét előkészítéséhez, írásához.

Eredeti elképzelésüket, alapelvüket a könyvhöz készített vázlatuk szerint a következőkben foglalták össze:

"... az ismert helyzetben az olimpiáról nem lehetett teljes képet adni. Színei óhatatlanul is háttérbe szorultak. A XXIII. Nyári Olimpiai Játékokon történtek sporttörténelmi értékűek. Tarthatatlan, hogy homály fedje; s a sportszerető közvélemény, az 'utókor' ne kapjon hiteles képet róla."

Augusztus második felében előzetesen felkérték Békesi elvtársat lektorának, aki e megbízást elfogadta. Véleménye a könyv célját és tartalmát illetően azonban eltért a szerkesztői véleményétől. Úgy látta, hogy a könyvnek - a sportértékek bemutatásán túl - politikai küldetés is be kell töltenie:

- a könyvvel - az év végén várható külföldi tájékoztatásokkal szemben - hitelesen lehet tájékoztatni a közvéleményt;
- ellensúlyozni lehet a decemberi NOB ülés koncepcióit, dokumentálni lehet elkötelezettségünket az olimpiai eszme mellett;
- választ lehet adni a hazai közvéleményben, az olimpiai távolmaradásunkkal kapcsolatban megfogalmazott kételyekre és kérdésekre.

Békesi elvtárs véleményével összhangban a munka beindult.

Gyárfás Tamás az Országos Diáksport Tanácsot, annak vezetőjét, Gyenge Józsefet kérte fel kiadónak. A kiadó - korábbi kapcsolatuk révén - augusztus 27-én a martonvásári MA-PRODUKT GM-et bízta meg a kiadvány megszervezésével. Ennek keretében rögzítették, hogy

- a MA-PRODUKT állapodik meg a kiadvány íróival, szerkesztőivel, a lektorral, a nyomdával, a terjesztőkkel;
- a kiadvány költségeinek csökkentése érdekében hirdetésekkel jelentenek meg a kiadványban;
- a Magyar Diáksport Tanács a kiadvány gazdasági bonyolítását átruhazza a MA-PRODUKT-ra;
- a kiadvány költségeit teljes egészében a MA-PRODUKT fedezi, a Magyar Diáksport Tanácsot nem terheli anyagi kiadás, esetleges veszteség esetén sem;
- a Magyar Diáksport Tanács vállalja a kiadvány felelős kiadását.

A MA-PRODUKT a szerződés megkötésének időpontjában nem rendelkezett a kiadói tevékenységhez kapcsolódó szervezési-hirdetési tevékenységi jogkörrel.

Augusztus 28-án a MA-PRODUKT felkérte Varga Józsefet a kiadvány főszerkesztőjének és Gyárfás Tamást szerkesztőnek. Feladatuk abban állt, hogy kiválasszák a könyv íróit, szerkesztőit, egyéb munkatársait. Rendező elvük az újságírók kiválasztásánál az volt, hogy olyanok írják a könyvet, akik egyrészt kint jártak az Olimpián, másrészt rendelkeznek a szükséges politikai érzékkel.

A GM - széles körű informálódás után - szepember 17-én a kecskeméti Petőfi Nyomdát kérte fel a kiadvány nyomdai kivitelezésére. Ezt megelőzően Gyárfás Tamás és M. P. találkozott a nyomda képviselőivel, ahol népgazdasági és politikai érdekre hivatkozva, a könyv hézagpótló jellegére utalva a nyomdát gyors munkára és olcsóbb ármegállapításra ösztökölte. Fellépésüket a nyomda vezetői számára hitelesítette Szakolczai Pál elvtársnak, a nyomdai munka gyors és a lehetőségekhez mérten olcsó kivitelezésére irányuló kérése. Őt Békési elvtárs kereste meg ebben az ügyben. Szakolczai elvtárs nem volt tájékozott a kiadvány jellegéről, tartalmáról.

A nyomda a MA-PRODUKT megbízását - előzetes árkalkulációval - október 3-án igazolta vissza. Ez az okmány - a GM felkérésének megfelelően - azt tartalmazta, hogy a költségeket a MA-PRODUKT MNB számlájáról kell kiegyenlíteni. Valójában ilyen számla nem létezett, és a GM nem rendelkezett a kiadvány előállításához szükséges anyagi eszközökkel. Ezt azonban sem a kiadó, sem a nyomda nem ellenőrizte.

Október elejére az írók leadták anyagaikat Gyárfás Tamás szerkesztőnek. /Azért ő kapta meg az anyagokat, mert Varga József Moszkvában tanfolyamon volt./ A könyv összeállítását, szerkesztését - Békési elvtárs konkrét útmutatásai alapján - Gyárfás Tamás végezte.

A MA-PRODUKT hivatalosan október 12-én kérte fel Békési elvtársat lektornak, a lektori jelentés október 10-én készült el.

A dokumentumok birtokában a GM először október 10-e utáni napokban kereste meg a Kiadói Főigazgatóságot a könyv engedélyezése ügyében. Mivel az engedélylapon nem szerepelt az OTSH jóváhagyása, márpedig a kiadvány jellegére tekintettel az engedélyt csak annak birtokában lehet megadni, a Kiadói Főigazgatóság kérte az OTSH véleményének beszerzését. Így ekkor még a MA-PRODUKT hivatalosan nem nyújtotta be /mert jogszabályilag előírt módon nem tudta benyújtani/ az engedélyezési kérelmet.

Az OTSH a hozzá folyamatosan /még november 5-én is vitt Gyárfás Tamás Elbert György lakására anyagot/ eljuttatott kéziratokról november 6-án három gépell oldal kifogást tartalmazó szakvéleményt adott. Az OTSH nem kapta meg a teljes kéziratot. Az Elbert György által aláírt szakmai engedélyt az OTSH véleményének érvényesítéséhez köthette. Az OTSH álláspontjáról Buda elvtárs tájékoztatta Békési elvtársat, nyomatékkal kiemelve a könyv ilyen tartalommal való megjelenésének káros nemzetközi politikai vonatkozásait.

Gyárfás Tamás november 8-án igazolta a javításokat, ugyanakkor azokat maradéktalanul nem hajtotta végre. Csak ezután, november 9-én nyújtotta be a MA-PRODUKT az engedélylapot a Kiadói Főigazgatósághoz.

Az engedélyezési eljárással párhuzamosan, de a szükséges engedély nélkül a Nyomda - a MA-PRODUKT és Gyárfás Tamás sürgetésére, Szakolczai elvtárs titkárnőjének kérésére, aki Békési elvtárs titkárnőjének üzenetét tolmácsolta - már megkezdte a könyv kiszedését, nyomtatását.

A Kiadói Főigazgatóság november 15-én - a nyomdával történt telefonbeszélgetés után - szerzett tudomást arról, hogy a nyomda engedély nélkül már több mint három hete dolgozik a kiadványon. A felmerült problémák /a politikailag káros borítólappal az OTSH véleményének esetleges figyelmen kívül hagyása/ miatt a Főigazgatóság kért egy akkor már elkészült propagandapéldányt a nyomdától. Ebből megállapította, hogy a szöveg módosítás szakszerűtlen volt, szembeötlő szerkesztési, képszerkesztési hibák voltak tapasztalhatók, politikailag kifogásolható feliratok szerepeltek. Mindezek alapján november 21-én /tehát a teljes anyag, a kinyomtatott könyv megismerése után hat nappal/ nem engedélyezték a könyv kiadását és illetékes szerveknél kezdeményezték a könyv bezárását. Időközben Békési elvtárs Drecsin József elvtársnál, a Művelődési Minisztérium államtitkárnál sürgette az engedély kiadását, annak érdekében, hogy a nyomda mielőbb "megkezdhesse" a nyomást.

Az engedély nélküli nyomdai munkálatok miatt mintegy 5 millió forint anyagi kár keletkezett.

A MA-PRODUKT a szerzők, szerkesztők részére eddig összesen mintegy 260 ezer forintot fizetett ki. A kifizetett összegek szerzők szerinti bontását a függelék tartalmazza.

A Békési elvtársnak adott lektori megbízás szerint a lektori díj 30 ezer forint. Ezt Békési elvtárs nem vette fel, szándéka szerint csak a könyv megjelenése után fogadta volna el a pénzt. Lektori véleményét Békési elvtárs fenntartja, vállalja érte a felelősséget.

1985. február 4-ig a könyv bezárása még nem történt meg.

2./ A tényekből adódó következtetések

- Meggyőződünk arról, hogy a kiadvány megjelenése károsan befolyásolta volna közvéleményünket: túlzóan, a korábbi tájékoztatástól eltérően propagálta volna a szocialista országok nélkül lezajlott olimpiát; megkérdőjelezte volna távolmaradásunk motívumait; gyengítette volna külpolitikánk hitelét; lehetővé tette volna a nemzetközi sportdiplomáciában a szocialista országokkal való szembeállításunkat és hangulatot teremtett volna a hazai közvéleményben korábbi döntéseink megkérdőjelezésére. Mindez megerősítette a könyv bezárására vonatkozó javaslat és döntés indokoltságát, szükségességét.

- A könyv elkészültével összefüggésben számos jogszabálysértés történt: a nyomda engedély nélkül nyomtatta ki a kiadványt; a MA-PRODUKT kiadási-szervezési jogosítvány nélkül végezte ezt a tevékenységet; a MA-PRODUKT MNB számlára hivatkozott, ilyen számlája nem volt: a MA-PRODUKT engedély nélküli hirdetési tevékenységet is vállalt.

- A kiadvány kinyomtatásában, az anyagi kár keletkezésében a következő tényezők játszottak jelentős szerepet: Gyenge József tényleges kiadói tevékenység nélkül vállalta a kiadói funkciót; Varga József tényleges főszerkesztői tevékenység nélkül látta el a felelős szerkesztői funkciót; Békési elvtárs lektori hozzáállásából, valamint a szervezésben való közreműködéséből adódóan olyan látszat teremtődött, mintha Békési elvtárs személye a könyv "politikai garanciáját" jelentené; összemósodott a szerzők, szerkesztők, a lektor szakmai, hivatali, politikai és a könyv előkészítésében, szerkesztésében betöltött szerepe: lehetővé vált a politikai tényezőkre való egyoldalú hivatkozás, felelősség áthárítása.

- A könyv összeállításánál súlyos politikai, erkölcsi, etikai problémák is jelentkeztek: az ebben érintett személyek felelős beosztásban, munkakörben dolgozó párttagok, akiktől joggal elvárható a párt normáinak teljesítése. Ezzel szemben a párt olimpiai játékok propagálására vonatkozó határozatának szellemét megsértették; egyetlen politikailag illetékes szervvel nem konzultáltak a kiadvány ügyében; a közvélemény tájékoztatásában egyoldalúan saját értékítéleteikre támaszkodtak; az OTSH nem járt el kellő körültekintéssel az engedélyezés során; a kiadvány íróinak egy része nem először vesz részt olyan kiadvány írásában, ami utóbb nem jelenik meg, ennek ellenére az átlagost meghaladó honoráriumot elfogadják; a kézirat leadásától a könyv kivitelezéséig a fegyelmetlenség, a politikai alkalmatlanság, kiállás hiánya, emberi gyengeségek, az ellenőrzés sorozatos elmulasztása jellemezte a munkát.

II.

Javaslat a felelősökre, a felelősségre vonás módjára

A bizottság a feltárt tények alapján a következőket állapította meg:

Felelősség terheli:

dr. Békési László elvtársat

A könyv céljának megfogalmazásával, aktív és meghatározó jelentőségű szerkesztői munkájával, egyoldalúan pozitív összesítő lektori véleményével, a kiadvány szervezésében való személyes részvételével politikai felelősség hárul rá a könyv megjelenéséért. Az a tény, hogy Békési elvtárs a Budapesti Pártbizottság titkára, akarva-akaratlanul több ízben elősegítette a kiadvány kinyomtatását. A kiadvány megjelenésével kapcsolatos álláspontja a kiadvány megjelenésével ellentétbe került volna az olimpiával összefüggő politikai határozatok elveivel. Békési elvtárs esetében pártfegyelmi felelősségre vonást javasolunk.

Varga József elvtárs

A könyv ötletének megfogalmazásáért, a felelős szerkesztői funkció elvállalásáért, a könyv írói gárdájának kijelöléséért politikai felelősség terheli. Közreműködését súlyosbítja, hogy a könyv kiadását illetően nem konzultált illetékes politikai szervekkel, az olimpiai tájékoztatásra vonatkozó ismert állásfoglalások ellenére vállalta a főszerkesztőséget, tevékeny részvétel nélkül és ellenvéleménye ellenére nevért adta a kiadványhoz.

Varga elvtárs esetében pártfegyelmi felelősségre vonás mellett javasoljuk, hogy illetékes szervek vizsgálják felül a Népszportnál betöltött főszerkesztői funkcióra való alkalmasságát.

Gyárfás Tamás elvtársat

A könyv ötletének megfogalmazásáért, a könyv írói gárdájának kialakításáért, az írásban és a szerkesztésben tevőleges személyes részvételéért politikai felelősség terheli. Felelős továbbá azért is, mert szerkesztői megbízatását meghaladóan kiadást előkészítő szerepet is vállalt. Ennek során megtévesztő magatartásával, az OTSH véleményének nem teljesítésével, személyi presszióval kikényszerítette a könyv kinyomtatását és hozzájárult az 5 millió forintos anyagi kár keletkezéséhez. A kiadványban szereplő fotók hazai terjesztésének tisztázatlansága miatt erkölcsi és anyagi felelősség is terheli. Javasoljuk a pártfegyelmi felelősségre vonás mellett, hogy illetékes szervek vizsgálják felül a Népsportnál betöltött rovatvezetői funkcióra való alkalmasságát, valamint mellék- és másodállásainak indokoltságát.

Gyulai István elvtársat

Aki annak ellenére, hogy a könyv szerkesztőjének van feltüntetve, szerkesztői tevékenységet nem végzett. Politikai felelősség terheli, mert anélkül, hogy megismerkedett volna a könyv tartalmának egészével, nevét adta a könyvhöz. Pártfegyelmi vizsgálatot javasolunk.

Gyenge József elvtársat

Alapvető politikai felelősség terheli, mert konkrét kiadói tevékenység nélkül, a kiadvány mindennemű ismerete hiányában, baráti ismeretségi alapon vállalkozott a könyv kiadói funkciójára. Javasoljuk a pártfegyelmi felelősségre vonást.

A. I. elvtársat

Politikai és anyagi felelősség terheli a kiadvány engedély nélküli kinyomtatásáért. Az a körülmény, hogy a sürgős kinyomtatást a megyei pártbizottság gazdaságpolitikai titkára kérte, némileg enyhíti felelősségét, ugyanakkor a GM anyagi körülményei ellenőrzésének elmulasztása, a könyv bezúzásának halasztása pedig súlyosbítja azt.

Javasoljuk a pártfegyelmi felelősségre vonás mellett a nyomdát felügyelő hatóságnak a gazdasági, szükség esetén a bűnvádi felelősségre vonás iránti intézkedését.

Szakolczai Pál elvtársat

Felelősség terheli abban, hogy kellő körültekintés nélkül közbenjárt, közvetített a könyv elkészítésében. Javasoljuk, hogy a megyei pártbizottság első titkára figyelmeztesse az ügy tanulságaira.

a MA-PRODUKT GM-et

Egyetértünk a Pénzügyminisztérium Ellenőrzési Főigazgatóságának javaslatával.

A MA-PRODUKT Gazdasági Munkaközösség különféle szabálytalanságokat követett el. Így: túllépte a Fejér megyei, illetőleg a Martonvásári Nagyközségi Tanács VB által jóváhagyott, majd módosított társasági szerződésben engedélyezett tevékenységi körét és hirdetéseket gyűjtött és jelentetett meg kiadványaiban, valamint ténylegesen kiadói tevékenységet folytatott. Ezzel részben tiltott tevékenységet folytatott /1978. évi I. tv. 12. /2/ bekezdése, részben - erre vonatkozó engedély nélkül - olyan működését fejtette ki, amelyet a 28/1981. /IX.9./ ITT számú rendelet, valamint a 41/1971. /XII.14./ Korm. számú rendelet a Művelődési Minisztérium engedélyéhez köt. Nem tartotta be a sajtótermékek sokszorosításának megkezdésével kapcsolatos rendelkezéseket, és engedély nélkül végeztette az "Amerika Los Angelesben" c. kiadvány nyomását. Ezért indokoltnak tartjuk, hogy a martonvásári tanácsnál a GMK írásbeli figyelmeztetését kezdeményezzük, a jogosulatlanul végzett tevékenységek megszüntetésére. Egyben javasoljuk, hogy a GMK képviselőjével szemben az illetékes hatóságok kezdeményezzenek szabálysértési eljárást a hirdetések tiltott gyűjtésével és megjelentetésével kapcsolatban, valamint a sajtórendészeti szabályok megsértése miatt.

A felelősségre vonás módjára vonatkozóan javasoljuk, hogy a pártfegyelmi vizsgálatokat az ügy összes körülményére tekintettel a KEB folytassa le. Az állami felelősségre vonás ügyében az illetékes állami szervek intézkedjenek.

Budapest, 1985. február 14.

A bizottság tagjai:

Radnai György s.k.	Németh Jenő s.k.	Urbán Géza s.k.
Szántó András s.k.		Paál Rózsa s.k.

2. sz. melléklet

A "Jelentés"-hez tett megjegyzések

- 1./ dr. Békési László megjegyzései
- 2./ Varga József - " -
- 3./ Gyárfás Tamás - " -
- 4./ Gyulai István észrevétele
- 5./ Elbert György megjegyzései

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPART Budapest, 1985. február 11.
BUDAPESTI BIZOTTSÁGA
BUDAPEST VIII. KÖZTÁRSASÁG TÉR
26.
Telefon: 174-846
1430 Budapest 81. Postafiók 18.

Németh Jenő elvtársnak
a Minisztertanács
Tájékoztatási Hivatala elnökhelyettese

B u d a p e s t

Kedves Németh Elvtárs!

A Los Angelesi olimpiáról szóló kiadvánnyal kapcsolatos jelentés tervezetét megkaptam és megismertem. A jelentést korrektnek, pártszerűnek tartom, tartalmával alapvetően egyetértek. A következtetések pontos levonása, a reális minősítés és a felelősség precíz megállapítása érdekében arra kérek, hogy a jelentés véglegesésénél a következő rövid kiegészítéseket szíveskedj figyelembe venni:

1. A 3. oldal 2. bekezdéséhez "...aki a megbízást azzal a feltétellel fogadta el, hogy a kötet engedélyezését valamennyi illetékes szerv egyetértése támasztja alá. Erre Varga József felelős szerkesztő pozitív választ adott és garanciát vállalt."
2. 5. oldal 1. bekezdéséhez "...konkrét lektori véleményének birtokában..."
3. 5. oldal 4. bekezdéséhez: Buda István elvtárs egyetértett a kiadvány céljával és megjelenésével. Sportdiplomáciai megfontolásokból igényelte a tervezett írások egy részének módosítását.

6. oldal 1. bekezdéséhez: Drecin József elvtársnál - miként a többi esetben is - a gyors elbírálást, ügyintézését kértem és nem az engedély kiadását sürgettem.
5. A könyvvel kapcsolatos munkám és közreműködésem során sohasem a Budapesti Pártbizottság titkáráként, hanem a könyv lektoraként léptem fel.
6. A végső következtetések egy részét /6. oldal utolsó és 7. oldal első bekezdése/ túlzónak tartom.
Nem vitatom, hogy véleményem kialakításánál a kötet várható pozitív belpolitikai hatásait túlbecsültem, illetve esetleges negatív külső hatásaival nem számoltam. Ennek ellenére úgy vélem, hogy "külpolitikánk hitelét" nem gyengítette, korábbi - olimpiáról való távolmaradásunkra vonatkozó - döntéseinket nem kérdőjelezte volna meg, ellenkezőleg: erősíthette volna a kötet.
7. A kötet nyomtatásával és megrendelésével kapcsolatos szabálytalanságokról nem tudtam, a kiadó és a nyomda kiválasztásában, a szerződések megkötésében, vagy a lebonyolítással kapcsolatos bárminemű ügyintézésben nem vettem részt.

Köszönöm, hogy lehetőséget adott a jelentés tervezetének megismerésére és észrevételeim kifejtésére.

Melléklet: 1 db jelentés tervezet

Eltársi üdvözlettel

Békesi László
Dr. Békesi László

A "Jelentés"-ben foglaltakkal egyetértek, az alábbi kiegészítésekkel:

- Szeptember elejétől október végéig Moszkvában tartózkodtam, így a könyv tervezett tartalmának megváltozása nélkülüm történt. Az elkészült kéziratokat - a megbeszélés ellenére - nem láttam.
- Hazaérkezésemkor kész helyzetet találtam, a már szedésben álló anyagon változtatni nem lehetett, ennek is csak egy részét láttam. A képeket is csak részben, kinyomtatva láttam. Felvettem, hogy a felelős szerkesztői címet vegyűk le a könyvről, de nyomdatechnikai okból már nem látták lehetségesnek.

Budapest, 1985. február 8.

Varga József
/ Varga József /

A Jelentéstervezet véglegesítései

az alábbi kiegészítéseket kérem figyelembe venni:

Az operatív munkát abban a biztos tudatban kezdtem, majd végeztem el, hogy az MSZMP KB illetékes munkatársaival az olimpiai könyv kiadását egyeztettem. Erre vonatkozóan Varga József már az induláskor dr. Békesi Lászlónak, M. P.-nak és nekem egyaránt elmondta: a sportközponitú kiadvány engedélyeztetését ő vállalta, ezzel másnak nem kell foglalkoznia.

Moszkvai tanulmányútja előtt Varga József arra kért, hogy a kiadvánnyal kapcsolatos szervezői munkát végezzem el. A cikkeket jóváhagyásra Moszkvába kellett volna folytatónan utána küldenem. Miután Varga József értesült arról, hogy Békesi et. a cikkeket itthon elolvassa, közölte velem: elég, ha az anyagokat majd a hazatértekor együtt nézi át.

Dr. Békesi László a cikkeket rendszeresen értékelte. Az útmutatásait, elismerő szavait rögzítő írárok a vizsgáló bizottság birtokában vannak.

Hazajövele után Varga József az időközben a nyomdába már leadott cikkeket megkapta, átnézte. Javításait a kéziratok rögzítik; azokat a már kiszedett anyagokon is hiánytalanul átvezettem.

Elbert Györggyel elsőként már Varga József tárgyalta a sporthivatal által igényelt javításokról. Mivel a lektor által szükségesnek tartott, később készült cikkeket Elbert et. a kiadói főigazgatóságtól nem kaphatta meg, ezeket november 5-én pótlólag vittem el neki. Elbert et. a szakvéleményét akkor adta ki, amikor már a pótlólag átadott anyagokat is ismerte. Írásba adta, hogy hozzájárul a könyv kiadásához, ha észrevételeit érvényesítik. Őt konkrét igényt szabott meg. Ezeket maradéktalanul végrehajtottam. Elbert et. szakvéleményén kívül az eredeti kéziratok is a rendelkezésemre állnak. Igény esetén ezek összehasonlíthatók a kész könyvben megjelentekkel. A képekre és a képaláírásokra vonatkozóan Elbert et. általános elvet fogalmazott meg: "ne essenek túlzásba". Ezt is igyekeztem a legjobbra végrehajtani, az eredmény megítélése azonban: szubjektív lehet.

A bevezetőben ismertetettek alapján számomra teljesen szabályosnak látszott, hogy a nyomda megkezdte a nyomtatást. Ennek tudatában többeknek megmutattam a már kinyomtatott íveket és a borítót. Szakvéleménye átadásakor Elbert Györggynek is bemutatam az elkészült anyagokat. Észrevétele nem volt.

A tényekhez tartozik még, hogy a könyvben megjelent cikkekért valamennyi szerző egységesen felvette a honoráriumit. A lektori és a szerkesztői díjat egyetlen érintett, így én sem vettem fel.

Az Amerika Los Angelesben c. kiadvány kiadójának Gyenge Józsefet nem én kértem fel. A magyar Diáksport Tanács főtitkára a MA-PRODUKT-tal közvetlenül tárgyalta, amelynek eredménye az általuk írt szerződés.

A lektorral egyetértve azt akartam elérni, hogy a boltokban a könyv 100 Ft-nál olcsóbban legyen majd kapható. Ennek érdekében vettem részt M. P. társaságában a kiadvány ártárgyalásán.

Összegzésül. Abban a meggyőződésben, hogy a kellő elvi engedélyek biztosítottak, a munka közben a rám bízott feladatok minél jobb elvégzésére törekedtem. Így utólag értékelve úgy látom, hogy nagyobb körültekintéssel, megfontoltabban kellett volna különösen a kiadvány indulásakor eljárnom.

Budapest, 1985. február 11.

Gyárfás Tamás
Gyárfás Tamás

Bár nem tartozik a jelentéshez, fontosnak tartom elmondani: a vizsgálóbizottság elnöke tájékoztatott arról, hogy a kecskeméti nyomda a nevében és az aláírással MA-PRODUKT levélpapíron kapott tipográfiai utasítást. Mint a kiadvány egyik szerkesztője, a MA-PRODUKT munkatársát én kértem meg, hogy technikai kéréseket közvetítsen a nyomdának. Azt azonban nem igényeltem, nem is igényelhettem, hogy mindez a GMK nevében és levélpapírján tegye.

Miután sem a kiadvány szerkesztésében, sem a kinyomtatást eredményező cselekedetsorozatban nem vettem részt a Jelentés megállapításairól nem volt tudomásom, mint ahogy ezeket cáfoló ismeretek sincsenek a birtokomban.

B.p 1985. febr. 12.

Címkék:

[Nemzetközi Olimpiai Bizottság](#) ^[2]

[olimpia](#) ^[3]

[Los Angeles](#) ^[4]

[MSZMP](#) ^[5]

[Moszkva](#) ^[6]

[Magyar Olimpiai Bizottság](#) ^[7]

Kiadás: 4. évfolyam (2004) 4. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/a_politika_bebeszo_olimpia_magyarok_nelkul.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/a_politika_bebeszo_olimpia_magyarok_nelkul.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nemzetkozi-olimpiai-bizottsag>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/olimpia>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/los-angeles>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mszmp>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/moszkva>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-olimpiai-bizottsag>